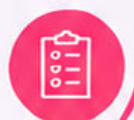

با ایران توشه
یک قدم جلوتر
باش!

ایران توشه، مرجع دانلود فایل های کمک آموزشی دانش آموزان و کنکوری ها

دانلود رایگان آزمون های آزمایشی
قلمچی، خیلی سبز، گاج و ...

دانلود رایگان گام به گام تمامی دروس

دانلود رایگان نمونه سوالات امتحانی
(نوبت اول و دوم) و امتحانات نهایی

دانلود رایگان جزوه های کمک آموزشی
و شب امتحانی

همه چیز
برای موفقیت
تو!

Google

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

کافیست هر فایلی که نیاز دارید
را در گوگل به این صورت جستجو کنید:

فایل مورد نیاز + ایران توشه

مثال:

دانلود گام به گام دوازدهم تجربی ایران توشه

irantooshe.ir

t.me/irantooshe

گام به گام جامعه‌شناسی (۲) یازدهم فصل سوم

عنوان فصل: چالش‌های جهانی

از صفحه‌ی ۷۳ تا صفحه‌ی ۱۰۴ کتاب

در این فایل پاسخ فعالیت‌ها، کارهای کلاسی، تمرین‌ها و پرسش‌های فصل چالش‌های جهانی آمده است. مباحث فصل: جهان دوقطبی، جنگ‌ها و تقابل‌های جهانی، بحران‌های اقتصادی و زیست‌محیطی، بحران‌های معرفتی و معنوی

این فایل توسط سایت ایران توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

تهیه‌شده در ایران توشه، توشه‌ای برای موفقیت

irantooshe.ir

فهرست پرسش‌ها

۱۲	صفحه ۹۱ • بیندیشید — درس یازدهم: بحران چیست؟ ... ۹	۱	صفحه ۷۵ • بیندیشید — درس نهم: صورت‌های چالش‌ها ... ۴
۱۳	صفحه ۹۳ • تحقیق کنید — جنبش وال استریت ... ۹	۲	صفحه ۷۸ • مطالعه کنید — آزادی مثبت و منفی ... ۴
۱۴	صفحه ۹۶ • گفت‌وگو کنید — راهکارهای مهار بحران زیست‌محیطی ... ۱۰	۳	صفحه ۷۹ • بیندیشید — شکل‌گیری بلوک شرق و غرب ... ۵
۱۵	صفحه ۹۶ • با هم تکمیل کنید — بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا ... ۱۰	۴	صفحه ۸۱ • گفت‌وگو کنید — خاورمیانه در جهان دوقطبی ... ۵
۱۶	صفحه ۹۷ • خلاصه کنید — درس یازدهم: بحران‌های اقتصادی و زیست‌محیطی ... ۱۱	۵	صفحه ۸۱ • با هم تکمیل کنید — چالش جهان دوقطبی ... ۵
۱۷	صفحه ۹۹ • بیندیشید — درس دوازدهم: بحران علمی - معرفتی ... ۱۱	۶	صفحه ۸۲ • خلاصه کنید — درس نهم: جهان دو قطبی ... ۶
۱۸	صفحه ۱۰۰ • بیندیشید — بحران معنویت ... ۱۲	۷	صفحه ۸۳ • بیندیشید — درس دهم: دو نوع جامعه در قرآن ... ۶
۱۹	صفحه ۱۰۲ • گفت‌وگو کنید — اجلاس هزاره‌ی ادیان ... ۱۲	۸	صفحه ۸۷ • گفت‌وگو کنید — صلح پایدار و جنگ‌های جهانی ... ۷
۲۰	صفحه ۱۰۲ • با هم تکمیل کنید — پیامدهای بحران‌های عمیق فرهنگ غرب ... ۱۲	۹	صفحه ۸۸ • بیندیشید — شمال و جنوب ... ۷
۲۱	صفحه ۱۰۳ • خلاصه کنید — درس دوازدهم: بحران‌های معرفتی و معنوی ... ۱۳	۱۰	صفحه ۸۹ • گفت‌وگو کنید — فقر و غنا، شرق و غرب، شمال و جنوب ... ۸
		۱۱	صفحه ۹۰ • خلاصه کنید — درس دهم: جنگ‌ها و تقابل‌های جهانی ... ۸

چالش‌های جدید در بسیاری از موارد چندین صورت دارند؛ مثلاً برخی از آنها در عین حال که اقتصادی یا اجتماعی‌اند، می‌توانند خرد یا کلان، مقطعی یا مستمر و ... نیز باشند. به نظر شما چالش فقر و غنا، نمونه کدام یک از صورت‌های نام‌برده است؟

چالش فقر و غنا چند صورت هم‌زمان دارد:

- **اقتصادی و اجتماعی:** ریشه‌ی آن در توزیع نابرابر ثروت است و بر زندگی اجتماعی مردم (کار، مسکن، بهداشت و آموزش) اثر می‌گذارد.
- **کلان:** یک مسئله‌ی فراگیر در سطح جامعه و نظام اقتصادی است، نه مشکل یک فرد یا یک گروه کوچک.
- **مستمر:** از انقلاب صنعتی تا امروز، یعنی چند قرن، ادامه داشته و هنوز پابرجاست.
- **درون فرهنگی و فرامنطقه‌ای:** ابتدا از متن فرهنگ غرب (لیبرالیسم اولیه) برخاست، سپس با جهانی شدن فرهنگ غرب به سراسر جهان گسترش یافت.
- **ذاتی:** ریشه در عقاید و ارزش‌های درونی فرهنگ غرب (آزادی اقتصادی مطلق و فردگرایی) دارد.

اندیشمندان علوم اجتماعی و سیاسی در نقد لیبرالیسم اولیه، از دو مفهوم آزادی مثبت و منفی سخن گفته‌اند. نظرات آیزایا برلین در مورد این دو مفهوم را مطالعه کنید و نتیجه را به کلاس گزارش دهید.

آیزایا برلین، فیلسوف سیاسی انگلیسی، در مقاله‌ی «دو مفهوم آزادی» میان دو معنای آزادی تمایز می‌گذارد:

- **آزادی منفی:** نبودن مانع و مداخله‌ی دیگران (به‌ویژه دولت) در کار فرد. پرسش اصلی آن این است: «تا چه حد کسی یا چیزی جلوی من را می‌گیرد؟» لیبرالیسم اولیه بیشتر بر همین معنا تکیه داشت.
- **آزادی مثبت:** توانایی و امکان واقعی فرد برای اداره‌ی زندگی خود و تحقق خواسته‌ها و استعدادهایش. پرسش اصلی آن این است: «چه کسی یا چه چیزی بر زندگی من حکم می‌راند؟» برای داشتن آن گاهی لازم است جامعه یا دولت شرایطی مانند آموزش، معیشت و رفاه را فراهم کند.

نتیجه‌ی گزارش: آزادی منفی بدون امکانات مادی (مثلاً برای کارگر گرسنه‌ای که آزاد است اما چاره‌ای جز فروش نیروی کار خود به هر قیمتی ندارد) در عمل به نابرابری و بهره‌کشی می‌انجامد؛ از همین رو منتقدان لیبرالیسم اولیه بر آزادی مثبت و عدالت اجتماعی تأکید کردند. برلین خود هشدار می‌دهد که آزادی مثبت اگر به بهانه‌ی «خیر جمعی» به دست قدرت بیفتد، می‌تواند به سلطه بینجامد و باید میان این دو تعادل برقرار کرد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

آیا می‌دانید تقسیم سیاسی جهان به بلوک شرق و غرب در زمره کدام یک از این صورتهاست و چگونه به وجود آمد؟

این تقسیم، چالشی سیاسی و اقتصادی، فرامنطقه‌ای (جهانی)، کلان، مستمر (در سراسر قرن بیستم) و درون فرهنگی بود.

چگونگی پیدایش: منتقدان لیبرالیسم اولیه و سرمایه‌داری (جریان چپ) احزاب سوسیالیستی و کمونیستی تشکیل دادند. حزب کمونیست شوروی با انقلاب ۱۹۱۷م در روسیه به قدرت رسید. پس از آن، مخالفان سرمایه‌داری (بلوک شرق: شوروی، اروپای شرقی و چین) و طرفداران آن (بلوک غرب: آمریکا و اروپای غربی) در قرن بیستم دو قطب جهان را ساختند.

در دوران تقسیم جهان به دو قطب بلوک شرق و غرب، هر یک از کشورهای منطقه خاورمیانه به کدام یک از دو قطب تعلق داشت؟

- کشورهای خاورمیانه در دوران جنگ سرد به طور کلی چنین بودند (با تغییر در دوره‌های مختلف):
- **نزدیک به بلوک غرب (آمریکا):** ایران در دوران پیش از انقلاب اسلامی، ترکیه (عضو ناتو)، عربستان سعودی، اردن و کشورهای حاشیه‌ی خلیج فارس.
- **نزدیک به بلوک شرق (شوروی):** سوریه، عراق (در دهه‌های میانی)، یمن جنوبی و تا حدی مصر در دوران ناصر.
- **تغییر موضع:** مصر در دهه‌ی ۱۹۷۰ از شوروی فاصله گرفت و به غرب نزدیک شد.
- **بی‌طرف و مستقل از دو قطب:** ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی با شعار «نه شرقی، نه غربی» از هر دو قطب فاصله گرفت.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

چالش جهان دوقطبی (بلوک شرق و غرب) نوع چالش - توضیحات منطقه‌ای یا فرامنطقه‌ای؟ ... درون فرهنگی یا بین فرهنگی؟ ... خرد یا کلان؟ ... مقطعی یا مستمر؟ ...

چالش جهان دوقطبی (بلوک شرق و غرب)

نوع چالش	توضیحات
فرامنطقه‌ای	این چالش منطقه‌ای نبود، جهانی بود؛ بلوک شرق و غرب با دو اقتصاد و سیاست متفاوت جهان را به دو قطب تقسیم کرده بودند و آمریکا و شوروی به عنوان دو ابرقدرت در مرکز آنها بودند.
درون فرهنگی	هر دو بلوک به فرهنگ واحد سکولار غرب تعلق داشتند؛ رویکرد مارکس نیز سکولار بود و در چارچوب بنیان‌های فرهنگ غرب به حل چالش‌ها می‌پرداخت.
کلان	این چالش کل نظام‌های اقتصادی و سیاسی و روابط میان کشورها را دربر می‌گرفت و به مسئله‌ای فردی یا محلی محدود نبود.
مستمر	در سراسر قرن بیستم تا فروپاشی بلوک شرق در سال ۱۹۹۱م ادامه یافت.

خلاصه کنید

صفحه ۸۲

۶

آنچه از این درس آموختیم: جهان دو قطبی ... مفاهیم اساسی ... خلاصه کنید ...

مفاهیم کلیدی: چالش، چالش فقر و غنا، لیبرالیسم اولیه، مارکسیسم، سوسیالیسم، کمونیسم، جریان چپ و راست، بلوک شرق و غرب، ابرقدرت، چالش درون فرهنگی.

خلاصه: چالش‌های جدید غرب به صورت‌های گوناگون (اقتصادی، سیاسی، منطقه‌ای، درون فرهنگی، ذاتی و ...) آشکار می‌شوند. نخستین چالش جوامع صنعتی، چالش فقر و غنا بود که لیبرالیسم اولیه با تکیه بر آزادی اقتصادی بی‌قید، بهره‌کشی از کارگران و بی‌اعتنایی به فقیران پدید آورد. مارکس در نقد آن، سوسیالیسم و کمونیسم را پیشنهاد کرد. پس از انقلاب ۱۹۱۷ شوروی، مخالفان و طرفداران سرمایه‌داری در قرن بیستم دو بلوک شرق و غرب را با دو ابرقدرت آمریکا و شوروی ساختند و جهان دو قطبی شد. جوامع سوسیالیستی نیز با از بین رفتن آزادی افراد و پیدایش طبقه‌ی جدید مبتنی بر قدرت روبه‌رو شدند. چون هر دو بلوک در چارچوب فرهنگ سکولار غرب بودند، چالش بلوک شرق و غرب از چالش‌های درون تمدن غرب است و تا فروپاشی بلوک شرق در ۱۹۹۱م ادامه یافت.

توشه‌ای برای موفقیت

ببندیشید

صفحه ۸۳

۷

شما برای هر یک از این دو نوع جامعه، چه نامی انتخاب می‌کنید؟

- جامعه‌ی نخست (امت واحد، گردآمده بر مدار آرمانی حقیقی): «جامعه‌ی توحیدی و یکپارچه» یا «امت واحد».
- جامعه‌ی دوم (تجزیه‌شده به گروه‌های پراکنده و متخاصم): «جامعه‌ی پراکنده و متخاصم» یا «جامعه‌ی تفرقه‌زده و استبدادزده (فرعونی)».

- شما وضعیت نظام جهانی موجود را از نظر استقرار صلحی پایدار، چگونه توصیف و ارزیابی می‌کنید؟ آیا عملکرد سازمان ملل در این زمینه کارساز بوده است؟ دلایل خود را ذکر کنید.

- درباره‌ی پیامدهای اقتصادی جنگ جهانی اول و پیامدهای سیاسی جنگ جهانی دوم در ایران گفت‌وگو کنید.

۱) نظام جهانی موجود صلح پایدار برقرار نکرده است: پس از جنگ جهانی دوم، جنگ سرد و جنگ‌های گرم منطقه‌ای (کره، ویتنام و ...) ادامه یافت و پس از آن نیز جنگ‌ها و تقابل‌ها (مانند نظریه‌ی جنگ تمدن‌ها و تهاجم‌های نظامی قدرت‌های بزرگ) ادامه دارد. صلح فقط نبود جنگ نیست و با وجود تبعیض، سلطه و بی‌عدالتی جهانی پایدار نمی‌شود. سازمان ملل با همه‌ی تلاش‌هایش (مانند پیمان‌ها و روز جهانی صلح) چندان کارساز نبوده است، زیرا قدرت‌های بزرگ در شورای امنیت حق وتو دارند و بیشتر منافع خود را دنبال می‌کنند و گاه خود طرف جنگ‌اند.

۲) پیامدهای اقتصادی جنگ جهانی اول در ایران: با وجود اعلام بی‌طرفی، ایران صحنه‌ی حضور نیروهای روس، انگلیس و عثمانی شد؛ کشاورزی و تجارت آسیب دید، قحطی و گرسنگی (قحطی بزرگ ۱۲۹۶ ش) و بیماری‌های همه‌گیر رخ داد و جمعیت زیادی از بین رفت. پیامدهای سیاسی جنگ جهانی دوم در ایران: اشغال ایران توسط متفقین (شوروی و انگلیس) در شهریور ۱۳۲۰ و برکناری رضاشاه، پیدایش فضای باز سیاسی و فعالیت احزاب، بحران آذربایجان و کردستان، و ملی شدن صنعت نفت در سال‌های بعد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

تقابل شمال و جنوب به تقابل کدام کشورها اشاره دارد؟ اصطلاحات مشابه آنها کدام است؟

تقابل شمال و جنوب به تقابل کشورهای صنعتی و ثروتمند (که بیشتر در نیمکره‌ی شمالی‌اند) با کشورهای فقیر (که اغلب در نیمکره‌ی جنوبی‌اند) اشاره دارد.

اصطلاحات مشابه: جهان اول و دوم و سوم؛ کشورهای توسعه‌یافته و عقب‌مانده (توسعه‌نیافته یا در حال توسعه)؛ مرکز و پیرامون؛ استعمارگر و استعمارزده.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

به نظر شما میان چالش فقر و غنا در کشورهای اروپایی و چالش‌های زیر چه رابطه‌ای وجود دارد؟ - شکل‌گیری بلوک شرق و غرب در جهان - ایجاد تقابل شمال و جنوب در جهان

- **بلوک شرق و غرب:** چالش فقر و غنا در اروپا (بهره‌کشی لیبرالیسم اولیه از کارگران) زمینه‌ی نقد مارکس و پیدایش احزاب سوسیالیستی و کمونیستی شد. این احزاب در روسیه به قدرت رسیدند و در برابر سرمایه‌داری غرب صف‌آرایی کردند. پس بلوک شرق و غرب ادامه و نتیجه‌ی همان چالش درون‌فرهنگی بود.
- **تقابل شمال و جنوب:** کشورهای غربی چالش فقر و غنا را با بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل کردند: با ثروت به‌دست‌آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین کردند و مشکلات درونی را به بیرون مرزها منتقل کردند. بدین ترتیب چالش فقر و غنا از سطح یک کشور به سطح جهان رسید و تقابل شمال (غنی) و جنوب (فقر) پدید آمد.

آنچه از این درس آموختیم: کشورهای شمال و جنوب ... مفاهیم اساسی ... خلاصه کنید ...

مفاهیم کلیدی: جنگ‌های جهانی، جنگ سرد، جنگ تمدن‌ها، صلح، شمال و جنوب، جهان اول و دوم و سوم، مرکز و پیرامون، استعمارگر و استعمارزده.

خلاصه: جنگ‌های جهانی اول و دوم بزرگ‌ترین جنگ‌های تاریخ بودند و با رقابت کشورهای اروپایی بر سر مستعمرات آغاز شدند؛ منشأ دینی نداشتند و ریشه در فرهنگ غرب داشتند، ولی همه‌ی جهان را درگیر کردند. پس از آنها جنگ سرد و جنگ‌های گرم منطقه‌ای بین دو بلوک ادامه یافت و پس از فروپاشی بلوک شرق نظریه‌ی «جنگ تمدن‌ها» مطرح شد. صلح تنها نبود جنگ نیست و ارزشی است که باید از آن پاسداری کرد. از سوی دیگر، تقابل کشورهای فقیر و غنی با نام‌هایی چون شمال و جنوب، مرکز و پیرامون و استعمارگر و استعمارزده یاد می‌شود. غرب چالش‌های درونی خود را با بهره‌کشی از کشورهای پیرامونی به بیرون منتقل کرده است و این تقابل جهانی است؛ اگر فعال شود چالش‌های درونی غرب دوباره فعال می‌شوند.

بحران اقتصادی چگونه ایجاد می‌شود و چگونه به مناطق مختلف دنیا انتقال می‌یابد؟ آیا فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در ایجاد بحران زیست‌محیطی سهم یکسانی دارند؟

بحران هنگامی ایجاد می‌شود که تغییرات درونی و بیرونی، تعادل کل یک نظام را به هم بزنند. بحران اقتصادی با کاهش شدید قدرت خرید مصرف‌کنندگان آغاز می‌شود؛ تولیدکنندگان بازار فروش خود را از دست می‌دهند، کارخانه‌ها تعطیل و کارگران بیکار می‌شوند. با شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کم‌رنگ شدن مرزها، این بحران که ابتدا در کشورهای غربی بود، به سرعت به سراسر جهان انتقال می‌یابد.

سهم فرهنگ‌ها و کشورها در بحران زیست‌محیطی یکسان نیست؛ بحران زیست‌محیطی بیشتر از رویکرد انسان مدرن و فرهنگ غرب به طبیعت (ماده‌ی خام بی‌جان) و گسترش صنعت و فناوری مدرن برخاسته است، ولی همه‌ی جهان از پیامدهای آن آسیب می‌بینند.

درباره‌ی جنبش وال استریت و ارتباط آن با بحران اقتصادی ۲۰۰۸ میلادی تحقیق کنید.

جنبش «اشغال وال استریت» (Occupy Wall Street) در سپتامبر ۲۰۱۱م در نیویورک و در منطقه‌ی مالی وال استریت آغاز شد و به شهرهای دیگر آمریکا و جهان گسترش یافت. اعتراض‌کنندگان با شعار «ما ۹۹ درصدیم» به نابرابری شدید ثروت و قدرت، نفوذ شرکت‌های بزرگ و بانک‌ها بر سیاست، و بی‌عدالتی در برخورد با بانک‌ها در برابر مردم عادی اعتراض داشتند.

ارتباط با بحران ۲۰۰۸: بحران در سال ۲۰۰۸ با ترکیدن حباب بازار مسکن آمریکا و ورشکستگی بانک‌ها و مؤسسات مالی بزرگ (مانند لیمن برادرز) آغاز شد. دولت‌ها با پول مالیات‌دهندگان از بانک‌های بزرگ حمایت کردند، در حالی که بیکاری، از دست رفتن خانه‌ها و فشار اقتصادی بر مردم عادی افزایش یافت و مدیران بانک‌ها پاداش گرفتند. همین نارضایتی به جنبش وال استریت انجامید و نشان داد بحران اقتصادی با چالش فقر و غنا پیوند می‌خورد و بر دامنه‌ی آن می‌افزاید.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

شما برای مهار بحران‌های زیست‌محیطی در سطوح مختلف فردی، محلی، ملی، منطقه‌ای و جهانی چه راهکارهایی پیشنهاد می‌کنید؟ برای انجام دادن این فعالیت، متن سیاست‌های کلی محیط‌زیست در جمهوری اسلامی ایران را مطالعه کنید.

- **فردی:** صرفه‌جویی در مصرف آب، انرژی و کاغذ، کاهش مصرف پلاستیک، بازیافت زباله و پرهیز از اسراف.
- **محلی:** جداسازی زباله از مبدأ، توسعه فضای سبز، استفاده از حمل‌ونقل عمومی و دوچرخه، و مشارکت مردم و شوراهای محلی در حفظ محیط‌زیست.
- **ملی:** قوانین سخت‌گیرانه‌ی زیست‌محیطی، توسعه‌ی انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر، مدیریت منابع آب، حفاظت از جنگل‌ها و تالاب‌ها و آموزش همگانی (مطابق سیاست‌های کلی محیط‌زیست).
- **منطقه‌ای:** همکاری کشورهای همسایه برای مقابله با ریزگردها، آلودگی دریاها و رودهای مشترک و تبادل فناوری سبز.
- **جهانی:** اجرای واقعی پیمان‌های بین‌المللی (مانند پیمان باسل)، توقف صدور زباله‌های سمی به کشورهای فقیر، کاهش گازهای گلخانه‌ای و تغییر نگاه به طبیعت از «ماده‌ی خام» به «آیه و نشانه‌ی خداوند».

چالش‌های اقتصادی و اجتماعی - شباهت‌ها - تفاوت‌ها بحران اقتصادی چالش فقر و غنا

مقایسه‌ی بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا

تفاوت‌ها	شباهت‌ها	چالش‌های اقتصادی و اجتماعی
دوره‌ای و مقطعی است؛ آسیب آن تمام جامعه را دربر می‌گیرد (هرچند سرمایه‌داران فشار آن را به اقشار ضعیف منتقل می‌کنند)؛ می‌تواند به فروپاشی حکومت‌ها بینجامد.	هر دو هویت اقتصادی دارند، در غرب پدید آمده و جهانی شده‌اند و آثار اجتماعی (بیکاری، فقر و ...) دارند؛ بحران اقتصادی معمولاً چالش فقر و غنا را تشدید می‌کند.	بحران اقتصادی
چالشی همیشگی و مستمر است؛ آسیب آن همواره متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است.	هر دو هویت اقتصادی دارند، در غرب پدید آمده و جهانی شده‌اند و آثار اجتماعی دارند.	چالش فقر و غنا

آنچه از این درس آموختیم: بحران زیست‌محیطی ... مفاهیم اساسی ... خلاصه کنید ...

مفاهیم کلیدی: نظام، بحران، بحران اقتصادی، بحران زیست‌محیطی، آلودگی، استعمار سمی، پیمان باسل، نگاه توحیدی و اساطیری و مدرن به طبیعت.

خلاصه: بحران هنگامی پدید می‌آید که تغییرات، تعادل یک نظام را به هم بزنند و بحران‌ها چالش‌هایی گسترده‌تر و عمیق‌ترند. بحران اقتصادی (مانند ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ و ۲۰۰۸) با کاهش قدرت خرید، تعطیلی کارخانه‌ها و بیکاری همراه است؛ دوره‌ای است و آسیب‌ش کل جامعه را می‌گیرد ولی اغلب با چالش فقر و غنا پیوند می‌خورد و با جهانی شدن اقتصاد به همه‌ی دنیا سرایت می‌کند. بحران زیست‌محیطی (آلودگی هوا و آب و خاک، گرمایش زمین، نابودی گونه‌ها و ...) ناشی از رویکرد انسان مدرن به طبیعت به‌عنوان ماده‌ی خام و بی‌جان است، در حالی که در نگاه توحیدی طبیعت آیات خداوند است. این بحران به آسیب‌های اجتماعی و سیاسی نیز کشیده شده و صدور زباله‌های سمی کشورهای غربی به کشورهای فقیر را «استعمار سمی» نامیده‌اند.

در درس پنجم درباره‌ی رویکرد معرفتی - علمی فرهنگ غرب پس از رنسانس، مطالبی آموختید. آیا آن رویکرد را به یاد دارید؟ غرب معاصر چگونه از آن بحران علمی - معرفتی عبور کرد و با چه بحران علمی - معرفتی جدیدی مواجه شد؟

در قرون وسطی کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا معتبرترین راه شناخت بود و عقل و تجربه نادیده گرفته می‌شد. در رنسانس این روش مورد تردید قرار گرفت و بحران معرفتی پدید آمد. غرب برای عبور از آن، وحی و شهود را کنار گذاشت و به عقل و تجربه (و در قرن نوزدهم و بیستم تنها به شناخت حسی و تجربی) بسنده کرد.

بحران جدید زمانی پیدا شد که محدودیت‌های علم تجربی و وابستگی آن به مبانی غیرتجربی آشکار شد؛ در نتیجه روشنگری مدرن مورد تردید قرار گرفت، جریان‌های پسامدرن شکل گرفتند و علم مدرن غربی تنها تفسیر ممکن از طبیعت شمرده نشد.

بحران معنویت چه زمانی و چرا در فرهنگ غرب پدید آمد؟ جامعه‌شناسان با چه نام‌هایی از این بحران یاد کرده‌اند؟ این بحران چه پیامدهایی داشته است؟

- **زمان:** در قرن بیستم، به‌ویژه در سال‌های پایانی آن، با بازگشت نگاه دینی و معنوی به سطوح مختلف زندگی.
- **چرایی:** نیاز فطری انسان به حقایق قدسی و ماوراء طبیعی؛ فرهنگ غرب با انکار این حقایق و اصالت دادن به انسان دنیوی به پوچ‌گرایی، یأس و مرگ آرمان‌ها رسید.
- **نام‌ها:** «افول سکولاریسم» و «پساسکولاریسم».
- **پیامدها:** جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی توسط برخی نخبگان غربی، بازگشت مهاجران به هویت دینی خود، و رونق معنویت‌های کاذب (خرافه‌پرستی، شیطان‌پرستی، عرفان‌های ساختگی و ...).

اجلاس هزاره‌ی ادیان در آستانه‌ی قرن بیست‌ویکم در نیویورک برگزار شد و در آن، اندیشمندانی از ادیان گوناگون جهان، گرد هم آمدند تا نقش دین را در استقرار صلح جهان بررسی کنند. به نظر شما چرا نشست‌های مشابه این اجلاس طی قرن بیستم برگزار نشد؟ در این باره گفت‌وگو کنید.

در بیشتر قرن بیستم، فرهنگ سکولار غرب بر جهان حاکم بود و دین را به زندگی شخصی و خصوصی محدود می‌دانست؛ بنابراین دین نقشی در سیاست و صلح جهانی نداشت و کسی به آن توجه نمی‌کرد. بسیاری از جامعه‌شناسان پیش‌بینی می‌کردند دین به تدریج از فرهنگ عمومی هم کنار می‌رود. اما در سال‌های پایانی قرن بیستم با افول سکولاریسم و بازگشت نگاه دینی و معنوی (پساسکولاریسم)، و ناکامی راه‌حل‌های دنیوی در برقراری صلح، توجه به نقش دین در صلح جهانی بالا گرفت و چنین نشستی ممکن شد.

این جواب ممکن است دقیق نباشد.

بحران‌های عمیق فرهنگ غرب - پیامدها بحران معرفتی ... بحران معنویت ...

بحران‌های عمیق فرهنگ غرب و پیامدهای آنها

بحران‌های عمیق فرهنگ غرب	پیامدها
بحران معرفتی	افول روشنگری و شکل‌گیری جریان‌های پسامدرن؛ مخدوش شدن استقلال معرفت علمی - تجربی و تردید در بنیان‌های هویتی فرهنگ غرب؛ ناسازگاری ابعاد معرفتی غرب با نیازهای اقتصادی و سیاسی آن (ناتوانی در توجیه حضور جهانی خود)؛ روشن شدن اینکه علم تجربی غربی تنها تفسیر ممکن از جهان نیست.
بحران معنویت	افول سکولاریسم و پساسکولاریسم؛ جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی توسط برخی نخبگان غرب؛ فراخوانده شدن مهاجران به هویت دینی خود؛ رونق معنویت‌های کاذب مانند خرافه‌پرستی، شیطان‌پرستی و عرفان‌های ساختگی؛ پوچ‌گرایی، یأس و ناامیدی.

خلاصه کنید

صفحه ۱۰۳

۲۱

آنچه از این درس آموختیم: پسا سکولاریسم ... مفاهیم اساسی ... خلاصه کنید ...

مفاهیم کلیدی: بحران معرفتی، روشنگری، پسامدرن، بحران معنویت، سکولاریسم، افول سکولاریسم، پساسکولاریسم، معنویت‌های کاذب.

خلاصه: بحران‌های معرفتی و معنوی از عمیق‌ترین لایه‌ی فرهنگ غرب (سکولاریسم، اومانیسم و روشنگری) برمی‌خیزند و علت آنها درونی است، پس فرهنگ‌های دیگر نباید درمان آنها را از غرب بخواهند. در بحران معرفتی، با آشکار شدن محدودیت‌ها و مبانی غیرتجربی علم تجربی، روشنگری افول کرد، جریان‌های پسامدرن پدید آمدند و میان نیازهای اقتصادی و سیاسی غرب و توان معرفتی آن ناسازگاری ایجاد شد. در بحران معنویت، برخلاف پیش‌بینی‌ها، دین از فرهنگ عمومی خارج نشد و در پایان قرن بیستم نگاه دینی و معنوی بازگشت (افول سکولاریسم یا پساسکولاریسم)، زیرا انسان نیاز فطری به حقایق قدسی دارد. پیامدهای آن، گرایش برخی نخبگان به سنت‌های دینی، بازگشت مهاجران به هویت دینی و رونق معنویت‌های کاذب بود.

این فایل توسط سایت ایران‌توشه تهیه شده است.

irantooshe.ir

